

nými skutečnostmi po stránce objektivní a rozsudek je zmatečným podle §u 281 čís. 9 písm. a) tr. ř., jelikož jest po případě výronem nesprávného použití zákona. Byl proto rozsudek první stolice ku stížnosti, jejíž další, formální výtky mohou býti ponechány stranou, zrušen a uznáno, jak se stalo, a to, jelikož pro nedostatek onoho zjištění nelze se obejít bez nového hlavního přelíčení ve stolici první, podle §u 5 zákona čís. 3 ř. zák. na rok 1878 za souhlasu generálního prokurátora ihned v zasedání neveřejném.

Čís. 2517.

Pro posouzení doslovu průvodního návrhu (§ 281 čís. 4 tr. ř.) rozhoduje záznam protokolu o hlavním přelíčení.

Předmětem svědeckých výsledků mohou býti toliko jejich smyslné postřehy o určitých skutečnostech, nikoliv úsudek svědků.

S hlediska rozporu soudního výroku se spisy (§ 281 čís. 5 tr. ř.) lze s protokoly o soudním sezení a výsledcích srovnávat jedině reprodukce soudních výpovědí v předpokladech skutkového závěru, nikoliv přímo rozsudečný závěr.

Zmatek nedostatku důvodů (§ 281 čís. 5 tr. ř.) předpokládá, že pro ten neb onen skutkový závěr nejsou uvedeny vůbec žádné důvody.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

V ustanovení §u 15 čís. 3 zákona nejde o bezvýsledný pokus intelektuálního původcovství zločinů tam označených po rozumu §u 9 tr. zák., nýbrž (obdobně jako ve zrušeném §u 305 tr. zák.) o povšechné, abstraktní, theoretické působení na mysle jiných osob zvikláním právních názorů o protiprávnosti a zavržitelnosti těchto zločinů.

Pro pojem »podněcování« podle §u 15 čís. 3 zákona nevyžaduje se vybízení, povzbuzování nebo svádění k určitému, konkrétnímu skutku, jehož spáchání naplnilo by skutkovou podstatu některého ze zločinů tam uvedených; stačí jakékoliv jednání, které směřuje (nehledíc ku spáchání konkrétního činu) podle povšechné povahy své a podle úmyslu pachatelova k tomu, by byl v osobách, kterým svědčí, zjednán (t. j. vyvolán neb i jen prohlouben) duševní stav náchylný k páchání činů toho druhu, k jakým se pachatelem poukazuje.

Způsobilým prostředkem ke vzbuzení neb prohloubení takového duševního stavu právnímu řádu nebezpečného jsou netoliko projevy vlastních, původních myšlenek pachatelových, nýbrž jest jím i opakování myšlenek jinými osobami na jiných místech již projevených.

Prostředkem podněcování k násilné změně ústavy Čs. republiky může býti i rozbor theorie Marxovy nebo zásad komunistické strany, poukazují-li samy o sobě nebo podle výkladu pachatelova k nutnosti nebo žádoucnosti takové státní formy, která by byla možnou jedinou za současného zrušení platné formy demokraticko-republikánské, a k tomu, že tuto změnu nutno nebo dlužno provést prostředky násilnými.

Zákon nemá v §u 18 čís. 2 na zřeteli zastížení celého státního území neb aspoň větší části jeho (všeho občanstva neb alespoň valné části

jeho) účinky rázu v zákoně uvedeného; stačí, může-li následkem nepravdivé zprávy dojít k účinkům takového rázu, třebas jen v některém místě nebo v menším okruhu a třebas ne ve veškerém obyvatelstvu místa neb obvodu, nýbrž jen v části jeho.

Spadá sem zkroucení zpráv o přípravách států, jež jsou abstraktní možnosti války přikázány a směřují k zabezpečení jich existence proti případnému nepřátelskému útoku, ve zprávu o úmyslném chystání války výbojně.

(Rozh. ze dne 27. října 1926, Zm II 26/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Mor. Ostravě ze dne 29. října 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle Šu 15 čís. 3 a přečinem podle Šu 18 čís. 1—3 zákona na ochranu republiky.

Důvody:

Zmateční stížnost, napadajíc rozsudek první stolice v celém jeho rozsahu, uplatňuje důvody zmatečnosti podle čís. 4, 5, 9 písm. a), 10 Šu 28i tr. ř., jest však ve všech směrech bezdůvodna. Stížnosti jest předem připomenouti, že v ustanovení Šu 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky nejde o bezvýsledný pokus intelektuálního původcovství zločinů tam označených po rozumu Šu 9 tr. zák., nýbrž (obdobně jako ve zrušeném Šu 305 tr. zák.) o povšechné, abstraktní, theoretické působení na mysl jiných osob zvikláním právních názorů o protiprávnosti a zavržitelnosti těchto zločinů. Pro pojem podněcování podle Šu 15 čís. 3 zákona nevyžaduje se vybízení, povzbuzování nebo svádění k určitému, konkrétnímu skutku, jehož spáchání naplnilo by skutkovou podstatu některého ze zločinů tam uvedených; stačí jakékoliv jednání, které směřuje — nehledíc ku spáchání konkrétního činu — podle povšechné povahy své a podle úmyslu pachatele k tomu, by byl v osobách, kterým svědčí, zjedнан, t. j. vyvolán aneb i jen prohlouben (srovnej nález sb. n. s. č. 1961) duševní stav náchylný k páchaní činů toho druhu, k jakým se pachatelem poukazuje. Způsobilým prostředkem ke vzbuzení nebo prohloubení takového duševního stavu právnímu řádu nebezpečného jsou netoliko projevy vlastních, původních myšlenek pachatelových, nýbrž jest jím i opakování myšlenek jinými osobami na jiných místech již projevených. Prostředkem podněcování k násilné změně ústavy Čsl. republiky může tudíž býti i rozbor theorie Marxovy nebo zásad komunistické strany, poukazují-li samy o sobě nebo podle výkladu pachatele k nutnosti nebo žádoucnosti takové státní formy, která by byla možnou jedinou za současného zrušení platné formy demokraticko-republikánské, a k tomu, že tuto změnu nutno nebo dlužno provést prostředky násilnými. Proto nezáleží — jak již rozsudek první stolice vhodně podotýká — na tom, že stěžovatel mluvil theoreticky a vyjadřoval jen program komunisty hlásaný, pokud se týče na tom, zda ve svých vývodech rozebíral učení Marxovo;

a proto neobstojí formální výtky, že řízení první stolice zůstalo neúplným, jelikož byl zamítnut návrh na slyšení svědků V-a a P-a, a že výrok první stolice stal se neúplným tím, že v podkladech závěru o podněcovací povaze závadných projevů a podněcovacím úmyslu stěžovatelově nebylo přihlíženo k výpovědi svědka Josefa P-a.

Podle záznamů protokolu o hlavním přeličení, které jsou směrodatnými pro posouzení, jakou průvodní větu návrh měl, navrhl obhájce výsledk svědků V-a a P-a o tom, že obžalovaný zabývá se pouze teorií, a že se mu nejednalo o pobuřování. Okolnost, k níž tato poněkud nejasná věta průvodní podle vývodů stížnosti poukazovala — že totiž stěžovatel nevyvíjí činnosti nesoucí se za účelem násilné změny ústavy a že ani jiné osoby k takové činnosti nenabádá — nebránilo by závěru, že theoretickým rozebíráním učení Marxova a komunistických hesel působil na mysl posluchačů úmyslně takovým povšechným, abstraktním způsobem, že se u nich mohla a měla vytvořiti neb ustáliti protiprávní nálada onoho rázu. Zamítnutí návrhu nemohlo proti účinkovati na konečné rozhodnutí směrem stěžovateli škodlivým a výtce neúplnosti řízení nedostává se povšechného předpokladu první věty posledního odstavce Šu 281 tr. ř., nehledě ani k tomu, že jde v průvodní větě vlastně jen o úsudek svědků, kdežto předmětem svědeckých výsledků jsou toliko jejich smyslné postřehy o určitých skutečnostech. Rovněž nebránila z oněch důvodů onomu závěru nalézacího soudu výpověď svědka Josefa P-a, že stěžovatel probral postup proletariátu podle učení Marxova, jak se má chovati za stávek, že řekl jen ty věci, které jsou v abecedě komunistické a v učení Marxově, a kromě toho nic nového, a že mluvil jen to, co se čte veřejně v knihách. Ostatními svými údaji, totiž větami, že obžalovaný působil mírnou řečí, jak na pohřbu obyčejně, a že pobuřovacích projevů vůbec nebylo, projevil svědek toliko svůj úsudek o povaze a směru řeči stěžovatelovy. Jelikož při tom nereprodukoval řeč obžalovaného ani v celku, ani v částech výpovědmi svědků P-a a O-a dotčených a nepřispěl tak ke skutkovému základu, z něhož bylo soudu a nikoliv svědkovi zjistiti smysl, dosah a účel, neboli povahu a směr závadného projevu, neměla výpověď svědka P-a pro zjištění oněch skutečností významu a soud ji mohl opomenouti, aniž se tím jeho výrok stal neúplným ohledně skutečností rozhodných.

Nehledě k vyvrácené výtce neúplnosti, stížnost zmatku čís. 5 vůbec nedoličuje. S hlediska vady rozporu soudního výroku se spisy lze s protokoly o soudním sezení a o výsledcích srovnávati jediné reprodukce soudních výpovědí v předpokladech skutkového závěru, nikoliv přímo rozsudečný závěr. Výpovědi svědků P-a i O-a jsou v předpokladech závěru, že obžalovaný pronesl tenkrát o pohřbu výrok tak, jak dříve v důvodech rozsudku na základě obžaloby uvedeno, správně citovány. To ani stížnost nepopírá. Nezáleží na tom, že závěr, pokud jde o to, že o sociální revoluci nebylo tehdy řeči, nemá opory ve výpovědi svědka P-a; stačí, že to potvrdil svědek O., jehož výpověď uvádí rozsudek kromě výpovědi P-ovy jako pramen onoho zjištění. Další stížností uplatňovaná vada nedostatku důvodů předpokládá, že pro ten aneb onen skutkový

závěr nejsou uvedeny vůbec žádné důvody. Takového naprostého nedostatku důvodů stížnost rozsudečným závěrům nevytýká. Omezuje se na výtky a vývody, že rozsudek není řádně odůvodněn, že postrádá řádného odůvodnění, že odůvodnění jest příliš stručné, že neuvádí takřka prázdných důvodů, že důvody rozsudkem uvedené jsou neudržitelny (nedostatečny) a podobné. Tím však zkoumá stížnost dostatečnost důvodů nalézacím soudem uvedených, nedbajíc zásady, že nalézací soud rozhoduje o tom, zda jest některá skutečnost prokázána, podle volného přesvědčení získaného volným zhodnocením všeho průvodního materiálu. Podkladem těchto úvah mohlo arcí býti jen, co v hlavním přelíčení vyšlo na jevo, tudíž kromě výpovědi stěžovatelovy — jelikož jiných výsledků k doslovu projevů stěžovatele poukazujících tu nebylo — jen to, co udali o doslovu projevů, jejich vnitřní souvislosti a vztahu jich k projevům jiných osob svědci, jejichž výpovědi jsou vedle obhajoby stěžovatelovy v předpokladech rozsudečných závěrů citovány. Proto neobstojí ani výtka stížnosti, že soud měl zjistiti obsah a účel celé přednášky stěžovatelovy, nikoliv jen nějaké, z celého obsahu vytržené věty, podle názorů policejního agenta závadné. Neměl-li nalézací soud — nehledě k bezvýznamným úsudkům jiných svědků o povaze a směru řeči stěžovatelových — po ruce jiných pramenů zjišťování, než výpovědi svědků a stěžovatele v rozhodovacích důvodech hodnotěné, nezbylo, než by se na tyto prameny omezil a zkoumal, k jakému smyslu, dosahu a účelu projevů stěžovatelových a k jakému úmyslu tyto průvody samy o sobě ve vnitřní jejich spojitosti poukazují. Nedostatek důvodů nelze výroku prvé stolice důvodně vytýkati ani z té příčiny, že k závěru o doslovu závadných projevů připojuje závěr, že projevy podněcovaly k násilné změně ústavy republiky, zejména demokraticko-republikánské formy státu (neboli že byly namířeny proti ústavě a podněcovaly k činům revolučním) a že si obžalovaný byl vědom (tohoto) dosahu svých výroků, bez dalších úvah, proč měl nalézací soud za to, že stěžovatelem vychvalovaná změna ústavy neboli jím doporučované revoluční činy měly se dítí způsobem násilným. O nedostatku důvodů bylo by možno mluvit jen tehdy, kdyby se ze zjištěných projevů nikterak nedalo za šetření zásad logického myšlení odvoditi, že byla jimi míněna násilná změna ústavy. Dokazuje-li stížnost, že revoluci možno provést i bez násilí, přesněji řečeno bez krveprolití, uplatňuje toliko, že možným byl i jinaký závěr, než ku kterému dospěl nalézací soud, a osobuje si takovým samovolným výkladem projevů právo určití, jaký byl smysl, dosah a směr projevů. Obdobným vybočením na pole stížnosti zakázané jsou i vývody, že projev o zboření staré budovy nemířil proti Čsl. republice, nýbrž proti celému kapitalistickému řádu, že výrok »my si utvoříme Rusko tady« neměl na zřeteli ruskou revoluci, nýbrž jen nynější, dělníkům příznivé poměry v Rusku a že se věta »my tu válku imperialistickou proměníme ve válku občanskou« nevztahovala na náš stát. Veškeré tyto vývody stížnosti nejsou než snahou, přivést cestou samovolného hodnocení výsledku hlavního přelíčení oproti formálně bezvadným zjištěním nalézacího soudu k platnosti obhajobu stěžovatele nalézacím soudem odmítnutou a netřeba na takové brojení proti výrazům volného přesvěd-

čení nalézacího soudu obšírněji odpověděti. Vývody stížnosti jsou pochybeny tím více, že jsou předmětem jich toliko ojedinělé věty z celku projevů rozsudkem zjištěných a ze souvislosti s projevy jiných osob vytržené a zejména že ponechávají zúplna stranou, že výrok o revoluci bylo použito jako protikladu evoluce, že výrok o zboření staré budovy byl odpovědí na poznámku jiné osoby o nutnosti zachování republiky a že v souvislosti s výrokem o přeměně války imperialistické ve válku občanskou bylo řečeno, že nebude lépe, až i v Československu vytvoří se Rusko sovětské. Nezáleží na tom, že podkladem, na kterém zkoumal nalézací soud smysl, dosah a účel řeči stěžovatele z 1. června 1924, byla výpověď svědka S-a, a že si tento svědek zaznamenal přesně toliko závadné projevy stěžovatelovy; neboť nebyl ze žádné strany uplatňován takový obsah částí řeči svědkem nezaznamenaných, podle něhož bylo by závadným projevům přikládati jiný smysl a význam, než který vyplývá z těchto projevů samých o sobě.

Pouhým nepřipustným brojením proti soudcovskému přesvědčení jsou též vývody stížnosti v tom, že zpráva o budoucí válce není nepravdivou, že si obžalovaný nebyl vědom její nepravdivosti, že zpráva nebyla způsobila přivoditi účinky rázu v Šu 18 čís. 1 a čís. 2 zákona na ochranu republiky naznačeného, a že obžalovaný o této způsobivosti nevěděl. Stížnost ani netvrdí, že některý z dotčených opačných závěrů nalézacího soudu je stížen některou z vad v čís. 5 Šu 281 tr. ř. vypočetných, a — nehledě k jediné námitce, o níž se ještě níže pojedná — neuplatňuje, že nalézací soud dospěl k některému z těchto závěrů s hledisek právně pochybených anebo při správném použití zákona neúplných. Odvozuje nedostatek oněch objektivních a subjektivních složek z okolností, že čteme takřka denně v novinách, časopisech a zejména v illustrovaných časopisech o přípravách ku příští válce, že vycházejí často brožury, které vyličují hrůzy budoucí války, že čteme o přípravě hrozných, jedovatých plynů, vidíme v illustrovaných časopisech hrozná obrovská děla a podobné. Veškeré tyto zjevy stížností zdůrazňované poukazují jen k tomu, že státy zdokonalují svou brannou moc, by v případě, že k válce dojde, nepřátelskému útoku s úspěchem čelily. Avšak nejsou znamením anebo poznatkem, že ten aneb onen stát válku chystá a připravuje v tom smyslu, že pracuje k tomu, by k válce došlo; rozsudek vhodně podotýká, že naopak směřují snahy všech států evropských k trvalému míru a odstranění každé války. Zkroucení zpráv o přípravách států, jež jsou abstraktní možnosti války přikázány a směřují k zabezpečení jich existence proti případnému a nepřátelskému útoku, ve zprávu o úmyslném chystání války výbojně — a tomu, že projev měl takovou válku na zřeteli, nasvědčuje obrat o přeměně války imperialistické ve válku občanskou — a tím podmíněným konkrétním nebezpečí války dodává projevu ráz zprávy nepravdivé, takže není pochyben ani rozsudečný závěr o nepravdivosti zprávy ani další závěry k tomu připojené. Zákonným prováděním hmotněprávního důvodu zmatečnosti a sice důvodu čís. 10 je námitka, že výrok stěžovatelův nebyl způsobilým poškoditi bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost a veřejný pořádek, protože byl pronesen v malém městě O. v přítomnosti jen asi 300 lidí, a že proto

nelze výrok kvalifikovati též podle §u 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky. Námitka neobstojí. Pro předpoklad, že zákon má na zřeteli zastížení celého státního území neb alespoň větší části jeho, pokud se týče všeho občanstva neb alespoň valné části jeho účinky rázu v zákoně uvedeného, neposkytují opory ani doslov, smysl a účel onoho ustanovení. Stačí, může-li následkem nepravdivé zprávy dojít k účinkům takového rázu, třebas jen v některém místě nebo v menším okruhu a třebas ne ve veškerém obyvatelstvu místa neb obvodu, nýbrž jen v části jeho (srovnej rozh. sb. n. s. č. 1572, 2163).

Čís. 2518.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Zákon shledává již v pouhém opatření, přechovávání nebo jinému přenechání některého z předmětů §u 13 čís. 1 zákona povšechně a bezvýjimečně pramen nebezpečí pro mír v republice a pro její vojenskou bezpečnost (stav pro tyto právní statky hrozivý a nebezpečný). Proto vyčerpává se skutková podstata zločinu podle §u 13 čís. 1 zákona (aniž třeba zvláštních složek nebezpečí a dalšího zlého úmyslu) po stránce objektivní v pouhé činnosti tam uvedené a v subjektivním směru ve vědomí pachatelově, že předmět, který si bez úředního povolení opatřuje, přechovává neb jinému přenechává, jest z věcí druhů tam uvedených.

Zbrojní patent (zák. ze dne 24. října 1852, čís. 223 ř. zák.).

Přestupek §u 32 zbroj. pat. promlčuje se v jednom roce (§ 532 tr. zák.).

Otázku promlčení přestupku §u 36 zbroj. pat. nelze posuzovati podle trestního zákona, nýbrž podle §u 4 nař. ze dne 3. dubna 1855, čís. 61 ř. zák., podle něhož odpadá vyšetřování pro správní přestupky bez dalších podmínek, uplynuly-li od doby, kdy byly spáchány, tři měsíce, aniž bylo zahájeno trestní řízení.

Není-li již zbraně, jejíž propadnutí jest podle §u 32 zbroj. pat. vysloviti, jest propadnutí změnití v peněžitou pokutu (§ 47 zbroj. pat.).

(Rozh. ze dne 27. října 1926, Zm II 36/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Novém Jičíně ze dne 5. prosince 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle §u 13 čís. 1 zák. na ochranu republiky, přestupkem podílnictví na krádeži podle §u 464 tr. zák. a přestupky podle §§u 36, 12, 32 zbroj. pat., pokud čelila proti výroku, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle §u 13 čís. 1 zák. na ochranu republiky, přestupkem podílnictví na krádeži a přestupkem podle §u 32 a 12 zbroj. pat. Zmateční stížnosti vyhověl, pokud čelila proti výroku, jímž byl stěžovatel uznán vinným přestupkem zbrojního patentu také podle §u 36 cit. zák., zrušil